

Zaaknummer: 3762946 Datum: 3 maart 2026	Opsteller : Mariska Smit
Onderwerp: Deelname Transformatieplan Buurt als eco-systeem	
Besluit: <ol style="list-style-type: none"> 1. Deel te nemen aan het Transformatieplan De Buurt als Ecosysteem 2. In te stemmen met de commitmentverklaring op het buurtplan en de buurtbegroting Boskoop 3. In te stemmen met de Overeenkomst transformatieplan – Specifieke uitkering transformatiemiddelen IZA 2026–2027 4. Wethouder Schotanus mandaat te verlenen om de commitmentverklaring en overeenkomst namens het college te ondertekenen 5. De neutrale financiële gevolgen van dit besluit verwerken in de Voorjaarsnota 2026.	

Publiekssamenvatting

Een alliantie van zorgverzekeraars (Zilveren Kruis, VGZ, Menzis en CZ) en vijftien gelijkgestemde zorgpartners heeft het afgelopen jaar een ambitieus plan opgesteld omtrent de wijkverpleging in het kader van de IZA¹ transitiegelden. Dit doen ze vanuit het initiatief De Buurt als Ecosysteem, samen met betrokken buurtbewoners, huisartsen, wijkverpleegkundigen, gemeenten en zorgverzekeraars aan de hand van vijf thema's: Preventie mindset, Integrale 1^e lijn, Behandeling dichtbij, Zorgzame buurt en Lerende buurt. Zij willen in 2025 starten in 20 buurten in Nederland, met de ambitie om dit plan over drie jaar in 100 buurten en over vijf jaar in 1.000 buurten uitgerold te hebben. Voor 2026 is een wijk in Boskoop uitgekozen om aan het plan deel te nemen, met Vierstroom als kartrekker van het plan.²

Het plan dat door de alliantie is opgesteld betreft echter niet alleen zorg die momenteel vanuit de zorgverzekeraars wordt bekostigd, maar ook projecten in het voorliggende veld van het sociaal domein. Zorgverzekeraars kunnen voor de kosten op gebied van het sociaal domein geen IZA middelen aanvragen en hebben de gemeenten van de deelnemende buurten gevraagd om zich aan het transitieplan te verbinden en een SPUK

¹ Integraal Zorgakkoord

² <https://debuurtalsecosysteem.nl/>

Transformatie³ aanvraag in te dienen bij het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport. Deze middelen worden vervolgens door de gemeente beheerd ten behoeve van 'De Buurt als Ecosysteem'.

Inleiding

Het college wordt gevraagd in te stemmen met deelname aan het transformatieplan de Buurt als eco-systeem.

De Nederlandse zorg dreigt vast te lopen. De vraag naar zorg stijgt sneller dan het aanbod. De personeelstekorten, hoge werkdruk en olopende wachtlijsten zetten de toegankelijkheid en kwaliteit van zorg onder druk. Ook onze partners in zorg en welzijn binnen de gemeente Alphen aan den Rijn ervaren in toenemende mate de druk op de beschikbaarheid van zorg en welzijn. Niet-medische vraagstukken als schulden, relatieproblemen of zorgen om naasten vinden vaak hun ingang bij medische professionals. Door de samenwerking te versterken en de verwijzing makkelijker te maken van medisch naar sociaal domein, dragen we binnen Alphen aan den Rijn actief bij aan de doelstelling de juiste zorg op de juiste plek, zoals nu benoemd in IZA (Integraal Zorg Akkoord) of straks in AZWA (Aanvullend Zorg en Welzijns Akkoord, vanaf 2027).

Beoogd maatschappelijk resultaat

Leerthema's zijn:

1. Preventie mindset: Hoe vergroten we zelfredzaamheid van inwoners en versterken we de rol van het informele netwerk en burgers? En hoe zorgen we ervoor dat professionals hierin een faciliterende rol aannemen?
2. Integrale eerstelijns: Hoe verbeteren we verbinding en samenwerking tussen 1e-lijn professionals om zo preventief en proactief te kunnen handelen?
3. Behandeling dichtbij: Hoe zorgen we voor specialistische behandeling en revalidatie thuis of in de buurt?
4. Zorgzame buurt: Hoe richten we buurten in om sociale verbondenheid en gezondheid te stimuleren?
5. Lerende buurt: Hoe stimuleren we kennisoverdracht binnen en tussen buurten? En hoe zorgen we dat buurten meer inzicht krijgen in wat ze doen en wat dat oplevert?

Gewenst resultaat:

- Versterken van de sociale basis en daarmee een sterkere sociale verbondenheid in de wijk, wat bijdraagt aan een ervaren gezondheid van inwoners
- Vergrote zelfredzaamheid van inwoners
- Ondersteunende rol van eerstelijnsprofessionals
- Leernetwerk opzetten tussen sociaal en medisch domein

---

³ Specifieke uitkering transformatiemiddelen IZA 2024-2027

- Verminderde levering zorg door professionals eerstelijns
- Gedeelde verantwoordelijkheid in het oppakken van nieuwe samenwerkingsverbanden om de gedeelde opgaven te kunnen beantwoorden.

Met het geven van een akkoord namens de gemeente, stellen we onze partners Stichting Gezond Boskoop, Participe en Tom in de Buurt, evenals de trekker van het Transitieplan VVT organisatie de Vierstroom, in staat uitvoering te geven aan het plan in een nader te bepalen wijk in Boskoop (3000 à 5000 inwoners).

In onze regio is de Vierstroom de alliantiepartner van dit landelijke transitieplan. Vierstroom heeft een wijk gekozen waar zij minimaal 50% van de wijkverpleegkundige zorg leveren om voldoende impact te maken in de uitvoering. Boskoop is een van de 20 wijken die landelijk meedoen.

Argumenten

1.1 Het toegankelijk en betaalbaar houden van de zorg in de toekomst

De ondertekenaars van het IZA, waaronder de VNG, zijn overeengekomen dat een brede transformatie in de zorg nodig is, om de zorg op termijn toegankelijk en betaalbaar te houden. Het transitieplan zet in op zelfredzaamheid en preventie in de wijk. Door vroegtijdig in te zetten op preventie en eigen kracht van bewoners, kunnen dure zorgtrajecten voorkomen worden. Dit helpt op termijn hopelijk bij het beheersbaar houden van de kosten in het sociaal en medisch domein. In het transitieplan worden diverse mijlpalen gemeten, zoals 'minder wijkverpleging per cliënt per jaar', 'minder zorggebruik in ziekenhuizen en bij huisartsen' en 'minder zorgprofessionals nodig'.

1.2 Samenhang tussen sociaal en medisch domein

De grootste uitdagingen in de wijkzorg liggen vaak op het snijvlak van het sociaal en het medisch domein. Het transitieplan stimuleert meer samenhang tussen het sociaal domein en het medische domein. Door deel te nemen aan het transitieplan, kunnen we als gemeente bijdragen een betere afstemming tussen deze domeinen, wat naar verwachting leidt tot effectievere en efficiëntere zorg.

1.3 Toegang tot extra middelen via rijkssubsidie

Door de SPUK transformatie aan te vragen, benutten we de mogelijkheid om externe financiering (€79.510,-) te verkrijgen. Deze middelen worden ingezet voor versterking van het voorliggende veld in Boskoop zonder dat hiervoor extra lokale middelen hoeven te worden vrijgemaakt. De gemeente Alphen aan den Rijn is verantwoordelijk voor het beheer van de middelen, maar hoeft geen eigen inleg te leveren voor dit initiatief.

Kader

Het Aanvullend Zorg en Welzijns Akkoord (AZWA) is bedoeld als een versnelling van het in 2022 gesloten Integraal Zorgakkoord (IZA) en heeft als doel de samenwerking tussen het sociaal en zorgdomein te versterken en de uitvoering van het IZA te versnellen. Het AZWA is voor publieke gezondheid en preventie een belangrijk akkoord omdat het acties bevat over de samenwerking tussen gemeenten/sociaal domein en het zorgdomein, die gepaard gaan met veelal structurele en soms tijdelijke financiering.

Argumenten

Kansen

Deelname aan dit transitietraject geeft ons de kans om samen met onze sociaal werk partners in te zetten op het versterken van eigen kracht van bewoners en community development; het beheren en opzetten van ontmoetingsplekken; het ondersteunen van kwetsbare groepen en bewonersinitiatieven; het samenwerken met zorgprofessionals op basis van gelijkwaardigheid; en het bijdragen aan participatieve besluitvorming en netwerkvorming. In een paar jaar tijd moet het plan leiden tot de ontwikkeling van een ecosysteem, waarin de bewoners de regie hebben.

Risico's

Kanttekeningen

Intentie om structurele kosten voor het sociaal domein over te nemen

In de commitmentverklaring spreken we de intentie uit om structurele sociaal domein gerelateerde kosten na afloop van het IZA te bekostigen, voor de onderdelen uit het transformatieplan die effectief blijken. Dit zal echter afhangen van een evaluatie van deze onderdelen en de beschikbaarheid van middelen.

Duurzaamheid

Gemeenten spelen binnen het Aanvullend Zorg- en Welzijnsakkoord (AZWA) een cruciale rol bij het versterken van het sociaal domein en het bevorderen van preventie om de stijgende zorgvraag te beperken. De grootste opgaven voor gemeenten zijn het opzetten van een stevig geëquipeerd sociaal domein voor passende ondersteuning, het organiseren van basisfunctionaliteiten voor gezondheid, het samenwerken met het medisch domein, en het betrekken van inwoners bij de implementatie. Met dit Transformatieplan zetten we samen met onze partners in op deze beweging.

Participatie

Elk buurtnetwerk krijgt 2 kartrekkers waaronder een wijkverpleegkundige. De kartrekkers zijn in de lead om het buurtnetwerk te vormen. Een buurtnetwerk ontwikkelt o.b.v. de lokale vraagstukken het buurtplan, is verantwoordelijk voor de uitvoering van het buurtplan en rapporteert actief over de voortgang en werkt nauw samen met de projectcoördinator en transitiecoach Het buurtnetwerk bestaat uit 4-6 leden die in

verbinding staan met de buurt en de professionals. Hierin hebben onze preventie partners Tom in de Buurt en Participe zitting, er wordt ook in gezet op vertegenwoordiging vanuit de wijk zelf.

Financiële consequenties

De gemeente Alphen aan den Rijn vraagt €79.510,- aan transformatiemiddelen aan bij de Dienst Uitvoering Subsidies aan Instellingen (DUS-I) . Dit geld gebruiken we om diverse onderdelen van het transitieplan m.b.t. het sociaal domein te bekostigen. Er worden geen aanvullende lokale middelen gebruikt. De partners binnen het sociaal domein hebben een inspanningsverplichting, geen resultaatsverplichting. Het financiële risico voor dit plan ligt daarom niet bij de gemeente.

Realisatie

Het Subsidieloket van de gemeente Alphen aan den Rijn dient de aanvraag voor transformatiemiddelen in. Er wordt een nieuw grootboeknummer aangemaakt voor de transformatiemiddelen. Deelnemende partijen die kosten maken m.b.t. het sociaal domein kunnen deze bij gemeente Alphen aan den Rijn declareren. Deze declaraties komen bij afdeling financiën binnen en worden vanuit het vooraf ingerichte grootboeknummer betaald. De verantwoording van de middelen vindt plaats in nauwe samenwerking tussen de medewerker sociaal Beleid en de afdeling financiën.

Bestuurlijk proces

Met de commitmentverklaring zeggen partijen uit de buurt hun medewerking toe aan de deelnemende zorgverzekeraars

Binnen het transitieplan wordt door de alliantie van wijkzorgorganisaties met veel verschillende partijen samengewerkt. Zorgverzekeraars zijn financieel verantwoordelijk voor het grootste deel van het transitieplan. Voor Boskoop wordt er vanuit de zorgverzekeringswet namelijk €1.927.717,- vrijgemaakt voor het transitieplan, tegenover €79.510,- voor het sociaal domein. In deze commitmentverklaring geven wij aan dat we bekend zijn met het buurtplan, dat de begroting duidelijk is, dat wij ons gaan inspannen om de gevraagde bijdragen te leveren en de SPUK Transformatie aan gaan vragen. Ook spreken we de intentie uit om structurele Sociaal Domein kosten na afloop van het IZA te bekostigen, voor de onderdelen uit het transformatieplan die effectief blijken, mits hiervoor middelen beschikbaar zijn.

Met de Overeenkomst transformatieplan leggen we de rolverdeling en samenwerkingsafspraken tussen de diverse deelnemende partijen vast

De overeenkomst zorgt ervoor dat duidelijk is voor alle partijen welke definities worden gehanteerd, wat de voorwaarden van het transitieplan zijn, hoe de betalingsprocedure verloopt en welke overige afspraken zijn gemaakt.

Wethouder Schotanus is vanuit zijn portefeuille bij het transitieplan betrokken

Wethouder Schotanus is vanuit zijn portefeuille betrokken bij zorg voor volwassen inwoners en vanuit volksgezondheid. Vanuit deze rol zal wethouder Schotanus namens het college de overeenkomst en de commitmentverklaring ondertekenen.

Bijlage(n):

- 1. Transitieplan Buurt als Ecosysteem**
- 2. Commitmentverklaring**
- 3. Overeenkomst**